

Invest-NL: blijf bij doelstellingen, voorkom onduidelijkheid en concurrentievervalsing

Position paper ONL voor Ondernemers

Invest-NL beoogt tegemoet te komen aan de concrete behoefte van ondernemers aan (groei)financiering en (financiële) ondersteuning bij export of investeren in het buitenland. Initiatieven die hierin voorzien juicht ONL toe, maar we vragen ons af of Invest-NL in de huidige opzet daadwerkelijk een oplossing brengt. In het bijzonder zetten we vraagtekens bij de duidelijkheid en bereikbaarheid voor ondernemers, het risico op concurrentievervalsing en de expertise om Invest-NL tot een succes te maken.

- ❖ Toegang tot financiering is een van de grootste groeiobstakels voor ondernemers. Het bevorderen van de toegang tot financiering om door te groeien, te exporteren en maatschappelijke uitdagingen aan te pakken, is nodig en gewenst.
- ❖ Het is voor (met name kleinere) ondernemers veelal onduidelijk waar ze terecht kunnen voor ondersteuning en financiering. Eén herkenbaar loket voor alle financierings- en/of exportondersteuning kan dit oplossen.
- ❖ Invest-NL werd oorspronkelijk gepresenteerd als één loket, ter vervanging van de andere loketten. In de huidige opzet voegt het (minstens) een tweetal loketten toe. Te weten het Invest-NL loket, met een projectontwikkelingstak en een investeringstak, en de Joint Venture van Invest-NL. ONL vraagt zich af of te toegankelijkheid en duidelijkheid omtrent financiering en (financiële) exportondersteuning zal verbeteren.
- ❖ Beter kan gekozen worden voor één loket waarlangs alle overheidsfinancieringsfaciliteiten, instrumenten en publiek-private middelen ontsloten worden. Zonder een entiteit in het leven te roepen die aanvullend werkt. Het is dan beter de bestaande entiteiten en faciliteiten te optimaliseren. In dit kader moet ook nagedacht worden over het versterken van RvO.
- ❖ Eerdere goedbedoelde initiatieven, zoals NLII en de Nationale investeringsbank, sloten in de praktijk niet aan op de behoeften van mkb-ondernemers. Dit door de minimum-rendementsverwachting, de verwerkingssnelheid en het bijbehorende kostenplaatje. Onduidelijk is in hoeverre bij de oprichting van Invest-NL geleerd is van eerdere initiatieven die in de praktijk niet bleken te werken.
- ❖ ONL betwijfelt of de overheid over de juiste expertise beschikt om Invest-NL tot een succes te maken. Nodig zijn kennis van financiering, business en mkb, hetgeen veelal niet aanwezig is bij de overheid en overheidsfondsen.
- ❖ Het risico bestaat dat de oprichting van Invest-NL ten koste zal gaan van andere faciliteiten voor ondernemers, verwijzend naar de bijdragen aan Invest-NL. In dit licht vragen we ons af of de voeding voor het toekomstfonds voldoende geborgd is.

Nederlandse ondernemers worden niet geholpen door initiatieven die niet aansluiten op de praktijk, hoe goed bedoeld ze ook zijn. De gedachte achter Invest-NL, meer (groei)financiering en ondersteuning voor ondernemers, is positief. Om Invest-NL een succes te maken moet er eerst geïnventariseerd worden welke faciliteiten er momenteel zijn, hoe de instrumenten functioneren en waar de behoefte vanuit de markt ligt.

1. Inventariseer welke faciliteiten, instrumenten, subsidies, leningen en mechanismen er momenteel zijn.
2. Kijk wat wel en niet functioneert, hoe de toegankelijkheid en effectiviteit verbeterd kan worden.
3. Versterk, eventueel vanuit Invest-NL als vernieuwingsprogramma, de goed functionerende faciliteiten en verbeter of stop gericht niet functionerende faciliteiten.

Opmerkingen ten aanzien van de Machtigingswet oprichting Invest-NL

Doelstelling (art. 3 Wetsvoorstel)

De oprichting van Invest-NL heeft tot doel een rol te spelen bij de financiering van risicovolle activiteiten van ondernemingen op het gebied van de grote maatschappelijke uitdagingen; risicokapitaal ter beschikking stellen om start- en scale-ups te laten doorgroeien naar grotere ondernemingen; het ondersteunen van Nederlandse bedrijven op het terrein van financiering van export en buitenlandse investeringen.¹ De doelstelling, zoals omschreven in art. 3 lid 1 Wetsvoorstel, lijken echter meer beperkt en louter gericht op het financieren en realiseren van maatschappelijke transitieopgaven.

ONL vindt het positief dat er financiering beschikbaar komt voor ondernemers die zich bezighouden met maatschappelijke transitieopgaven. Maar dit moet niet het enige doel zijn. Het aanbieden van groeikapitaal indien de markt hierin niet voorziet, lijkt op basis van de nauwe definitie in art. 3 buiten de doelstellingen van Invest-NL te vallen.

De omschrijving van de doelstelling, in art. 3 lid 1, moet duidelijk ook ruimte laten voor financieringen van ondernemingen die zich niet bezighouden met maatschappelijke transitieopgaven. Het verruimen van de in art. 3 lid 1 neergelegde omschrijving zal in de toekomst ook problemen met opgedragen taken op basis van art. 4 lid 3 voorkomen.

Mededinging en staatssteun (art. 8 en 10 Wetsvoorstel)

De oprichting van Invest-NL brengt een reëel risico op concurrentievervalsing met zich mee. ONL vraagt zich af of het wetsvoorstel het belang van marktpartijen voldoende borgt. Vastgelegd is dat Invest-NL zich onthoudt van uit een oogpunt van goede marktwerking ongewenste mededinging. Dit roept de vraag op wanneer mededinging als ongewenst aangemerkt wordt en wie deze kaders vaststelt.

Opgemerkt moet worden dat alle activiteiten die Invest-NL die krachtens mandaat, volmacht of machtiging van de Minister worden verricht niet openstaan voor een mededingingsklacht. Het is niet ondenkbaar dat activiteiten die krachtens mandaat, volmacht of machtiging worden uitgevoerd de mededinging beperken. Waarom is bewust gekozen om de "adequate klachtafhandelingprocedure, die in ieder geval duidelijk kenbaar en eenvoudig toegankelijk is" niet voor deze ondernemers open te stellen?

¹ Dit blijkt uit: Kamerbrief van 15 februari 2018, over de vormgeving Invest-NL; zie ook TK 2016-2017, 28 165, nr. 266 en TK 2016-2017, 28 165, nr. 269;